

Avisudklip fra Vendsyssel Tidende.

Modtaget som fotokopi fra Søren A Larsen, Hovedvejen 1A Vidstrup, 9800 Hjørring, og derefter scannet.

Lars Thomsen, Højdedraget 3, 8660 Skanderborg
13 November 2004

Vendsyssel Tidende.

Folkeblad og Adresseavis for Nordjylland.

... og den endte i den
seende til at danne den sørgelige
Kulmination.

Det var ikke at vente, at der vilde
blive givet vor Flaade Vejledning til
at plukke Laurbær fra den preussiske;
men hvad vi kunde udrette paa Søen,
var dette: at gøre den tyske

Et andet mislykket Foretagende til
Søs kom til at knytte sig til Den
Fjern. Befolkningen viste her straks
fra Krigen Begyndelse udpræget
tyske Tendenser, og de civile Embeds-
mænd opfordrede derfor Regeringen
til at hindre, at der blev Forbin-

... og den endte i en ejendommelig
højtidsfuld Stemning. Snart gaves
Signalerne: „Beslaa Sejlene“ og
„Sæt Dampen op“, og i største Hast
blev Ordrene udført. Derefter blev
der spist til Middag, og saa først
faldt Befalingen: „Alart Skib“ fra
Kommandantens Stue.

Ved scanning er der på grund af det store format faldet en linie ud mellem øverste og nederste del af artiklen. Denne er gengivet ovenfor.

Oberlæreren hører i Pauli Brev. En Gieb har lige vist en fuldkommen Ubidenhed angaaende dette.

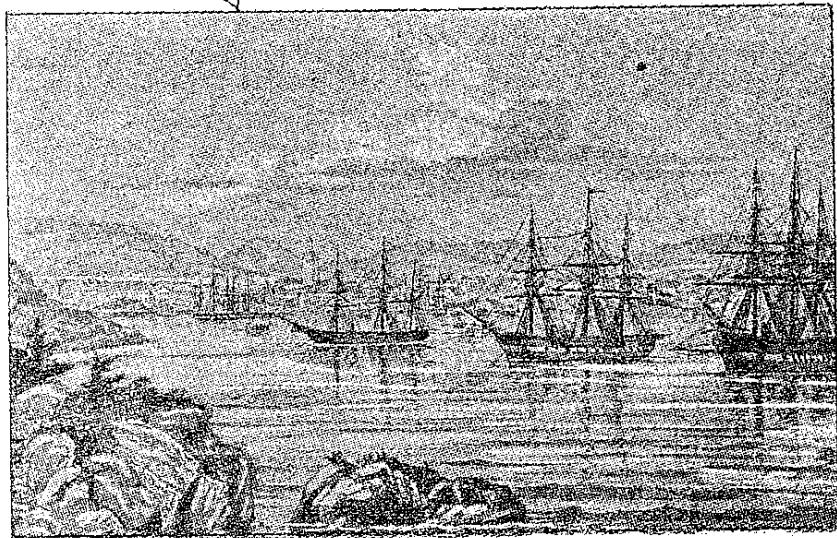
Oberlæreren: Hør Knud, nu møder du

jo igen fuldkænbig usforberedt. Hvorfor har du nu ikke læst til i Dag?

Eleven: Fordi, Hr. Oberlærer, jeg af Principl aldrig læser andre Folks Breve."

Sor 50. Aar siden.

9 maj 1914

Den danske Eskadre i Christianssand.

Den 11. Maj 1864 antrede den danske Eskadre op paa Christianssands Rhed, hvor den modtoges med levende og varm Sympathi. Efter den sejrige Sejls ved Helgoland fik Kommandør Sørensen Ordre fra Marineministeriet til at afgaa til Norge — paa Grund af den forventede Waabenhvile.

Flaadens Deltagelse i Krigen.

Sejren ved Helgoland.

Da den danske Sorgløshed og Sangpointet omsider blev toungen til at regne med Krigen som en Kendsgerning, der ikke lod sig afvende, maatte det staa klart for ethvert nøgternt Blik, at til Lands kom vi uvægerligt til at trække det korteste Straa, hvis vi ikke fik Hjælp. Til Søs kunde vi derimod ubestridt bevare Overmagten, saa længe endnu ikke den østrigske Flaade var naaet herop. Det er da et nyt Vidnesbyrd om den Letfindighed, hvormed den nationalliberale Regering havde ført sin Politit, at heller ikke det Børn, som bedst var i Stand til at underbygge os en Magtstilling, var mere end maadeligt forberedt til at tage imod Krigen. Og da Krigen kom, blev det Gang paa Gang vigtigende Sammenspil mellem Hær og Flaade lige saa mange triste Vidnesbyrd om Svagheden og Manglerne i den øverste militære Ledelse — Begivenhederne under Kampen paa Als kom jo i den Henseende til at danne den sorgelige Kulmination.

Det var ikke at vente, at der vilde

Den 13. Maj landsatte Eskadren sine Døbe, der blev jordes paa Byens Kirkegaard under Deltagelse fra hele Byen.

Samme Dags Aften lettede Eskadren og satte Kursen mod København.

forurolige Fjenden ved uventede Anfald; saaledes fandt han, at der burde udrettes noget i Sydlesvig og paa den hollstenke Rist, medens Fjenden laa og samlede hele sin Styrke Nord for Flensborg. General Gerlach, som vidste, hvorledes han sad i det ved Dnbbøl, havde ikke fjerneste Tillid til den Slags Operationer og kunde absolut ikke afse Mandskab til dem; han nægtede derfor bestemt at indlade sig paa noget saadant.

Saa besluttede Krigsministeren at operere paa egen Haand, og den 4de Marts sendte han 2 Kompagnier af Jodgarden, der den Gang endnu var i København, af Sted med Postdampskibet „Freja“ og Korvetten „Dagmar“ for at forsøge en Landgang paa den hollstenke Rist. Det blev et Herrens Vejr, og Garderne døjede skrækkeligt af Søsne; da de kom til Bestemmelsesstedet, maatte de paa Grund af Vejret vade til Land i Vand til midt paa Livet; men der var ikke det fjerneste for dem at udrette, hvorefter de straks vendte hjem igen.

Et andet mislykket Foretagende til Søs kom til at knytte sig til Den Femern. Befolkningen viste her straks fra Krigens Begyndelse udpræget

„Dagmar“, da den efter et Havari maatte til København og søge Dø. Men de første Efterretninger, der indløb, om: at en østrigsk Eskadre var undervejs til Nordspen, gav Anledning til, at vi fik dannet en Nordspeskadre. Den kom da til at bestaa af Fregatten „Niels Juul“ (42 Kanoner) og Korvetterne „Heimdal“ (16 Kanoner) og „Dagmar“. Den 30te hejste Eskadrens Chef, Orlogskaptajn E. Suenson, sin Stander, og den 16de April laa han ved Helgoland, hvor han et Par Dage efter skulde erfare, at Dnbbøl var faldet, og at hans Modstander var undervejs hertil og havde naaet Brest. Den 21de aif han saa til Christianssand i Norge for at forsynne sig med Kul, og efter at have faaet „Dagmar“ ombyttet med Fregatten „Jylland“ (44 Kanoner) stod han den 6te atter Syd paa.

Den 23de April fik Tegethoff Ordre til fra Brest at gaa Nord paa og forene sig med de preussiske Kanonbaade for at søge at bryde Blokaden af Elbmundingen. Hans Komme vakte et stærkt Røre i England, og som sædvanlig blev der ikke sparet paa store Ord og klingende Fraiser: man vilde ikke ta a le østrigske Skibe i Nordspen, de skulde faa Britannias Vælde at føle. Men da Tegethoff forsikrede, at han kom i den fredeligste Hensigt: blot for at besnytte nyse Handelskibe, blev det — som sædvanlig! — ved Fra-serne.

Da han den 9de Maj fik Efterretning om, at Danskerne nærmede sig Helgoland, gif han dem i Møde. De to Modstandere var hinanden omtrent jævnbyrdige i Artilleri, vi havde lidt flere Kanoner, men Fjenden raadede til Gengæld over det mere virkningsfulde Drejestyk; ogsaa i Personel stod de nogenlunde lige, men her havde vi dog den Fordel, at baade Eskadrechefen og mange af hans Befalingsmænd havde været i Flden før og saaledes havde mere Erfaring.

Den stolte Kamp ved Helgoland.

Da Kloften var godt 10 om Formiddagen — det var et smukt, mildt og sigtbart Vejr — opdagede Udkiggen paa „Niels Juuls“ Fokkeraa, Adet Nielsen (den senere Kommandør og Direktør for Burmeister & Wain), sjernt ude i Sydsvest de fjendelige Eskibes høje Rejsning og Røgen fra deres Skorstene. Denne Efterretning spredte sig som en Løbeild over Eskadren og vakte overalt en ejendommelig højtidssfuld Stemning. Snart gaves Signalerne: „Beslaa Sejlene“ og „Sæt Dampen op“, og i største Hast blev Ordrene udført. Derefter blev

at plukke Laurbær fra den preussiske; men hvad vi kunde udrette paa Søen, var dette: at gøre den tyske Handel den størst mulige Skade. Efter at de forenede Hære den 1ste Februar havde betraadt Slesvigs Jord, blev der da ogsaa den 2den givet vore Orlogsflåde Ordre til at opbringe alle Skibe under hvilket som helst tysk Flag, de traf paa, og samtidig blev der givet Toldstederne i hele Riget Ordre til at beslaglægge ethvert Skib af germansk Nationalitet, som befandt sig i vore Havne.

Fordeelingen af de maritime Styrker.

Af de Orlogsflåde, der var udrustede, blev der dannet to Eskadrer i Østersøen, en vestlig under Orlogskaptajn Muxoll og en østlig under Admiral van Doctum. Den første flåde blotere Kyststrækningen fra Dars og vester efter langs Hertugdømmernes Østkyst saa langt Nord paa, som den maatte blive besat af Fjenden, samt dække Derne Femern og Als; det er ret betegnende, at et af de vigtigste Skibe i denne Eskadre, Panzerbatteriet „Kolf Krake“, først den 11te Februar var parat til at stifte i Søen og da med ganske usædet Mandskab. Østeskadren skulde blotere de preussiske Østersøhavne. Endelig var der ved Fans organiseret en Flotille af Kanonjoller under Kaptajnliejtnant Sammer med den Opgave at forsvare Bøstehavne, støttet af 100 Mand Infanteri, som laa paa Fær; desuden parhøjede det ham at forsyne danske Krigsskibe, som kom til Nordsøen, med Kul og Proviant.

Preusserne havde i Østersøen to Eskadrer under Admiral Prins Adalbert, en med Station i Swinemünde og en mellem Stralsund og Rügen, den første bestaaende af 3 Korvetter og en Avis, den anden væsentligst af mindre Fartøjer. Desuden agtede de at danne en Nordsøeskadre; men de Skibe, som skulde bruges dertil, laa ganske vist i Middelhavet, og det var tvivlsomt, om de vilde naa hertil. Derimod besluttede Østrigerne den 20de Februar at sende en Eskadre til Østersøen; oprindeligt var der Tale om en meget betydelig Styrke, men til sidst indskrænktes den dog til de to Fregatter „Schwarzenberg“ med 51 Kanoner og „Mabetsky“ med 32 Kanoner under Kommando af Viceflådekaptajn Tegethoff; dertil sluttede sig tre preussiske Kanonbaade.

Vore maritime Operationer.

Krigsminister Dundbye, som sad i København og havde det hele paa Afstand, var stadig stemt for, at vi skulde gaa angrebsvis til Værks og

mænd opfordrede derfor Regeringen til at hindre, at der blev Forbindelse mellem Den og Fastlandet, saa Preusserne kunde sende en Styrke over og tage den for Militær ganske blottede D. Der blev da stationeret tre Kanonbaade til at bevogte Den, og den 24de Februar blev en Lejtnant med ca. 100 Mand sendt derover for at inddrive Heste og anlægge de til Forhindring af Landgang fornødne Forstansninger. Den 15de Marts skulde Hestene være bortsendt, men det blev forhindret, thi Natten til den 15de foranstaltede Preusserne med stor Forsøvenhed en Landgang med en overlegen Styrke, som hurtigt overmandede den lille danske Trop og gjorde sig til Herrer over Den. Kanonbaadene havde i Nattens Malm ikke været i Stand til at opgaa Landgangsforløbet, men den Opgave, de havde var vist det hele uløselig.

Et Par Dage senere fik Østeskadren og Admiral van Doctum Lejlighed til at lade høre fra sig. Admiralen raadede over Fregatten „Sjælland“ og Korvetterne „Sejmdal“ og „Dagmar“, da han den 17de Marts fik „Stjold“ til Fortærkning. Chefen for den preussiske Swinemündeskadre, Jachmann, skal netop den Dag til Søes med sine tre Korvetter „Arcona“, „Winets“ og „Nymphe“ for at foretage en Rekognoscering, og da han laa i Kurs mod Rügen, opdagede han Kl. 12¼ den danske Eskadre, som paa samme Tid observerede ham. Kl. 1 gav Kaptajn Jachmann Signal til Angreb. Den danske Eskadre holdt sig imidlertid noget tilbage; den havde set en Sejler fra Nord og troede, at det var Fregatten „Inland“, vort hurtigste Skib, og vilde derfor afvente denne værdifulde Hjælp; saa opdagede man imidlertid, at det kun var den meget langsomme „Lordenstjold“, som det ikke kunde nytte at vente paa, og saa blev der signaliseret „Alart Skib“. Der udspandt sig saa en Fægtning, der ret hurtigt førte til, at de tyske Skibe vendte Stævnen mod Swinemünde. Kl. 4¼ ophørte Skjoldningen; vore Skibe forfulgte dem dog stadig indtil Kl. 8, men de formaaede ikke at affære dem, før de var i Sikkerhed i Swinemünde. Da alt var forbi, kom „Inland“, som maatte kunde have løst Opgaven. Kampen kostede os 6 døde og 16 saarede, alle om Bord i „Sjælland“.

Forholdene i Nordsøen.

Fregatten „Niels Juel“ havde været i Nordsøen for at jage tyske Handelsflåde og blev midt i Marts afløst paa denne Post af Korvetten

salbt Befalingen: „Alart Skib“ fra Kommandoflådes Signalmast, og de to andre Skibe løb op paa Siden af det. Fra sin Kommandopost raabte Suenson, saa det høretes overalt, idet han pegede ud imod de sig nærmende fjendtlige Skibe: „Der har 3 Østrigerne, Folk! Nu møder vi dem; jeg stoler paa, vi vil kæmpe som vore tapre Kamerater paa Dymbøl!“ Der blev raabt kraftigt „Leve Kommandøren“, men han slog tøvsende ud med Haanden: „Lad jeg gemme det til siden, Folk“. Og saa skød Eskadren frem med 7—8 Mils Fart og „Niels Juel“ i Spidsen.

Kl. 1¼ saldt det første Skud; det kom fra det østligste Kommandoflåde „Schwarzenberg“ paa 6000 Alens Afstand og ramte ikke; men først da Afstanden var formindsket noget, løb paa „Niels Juel“ Eskadreflådeens dybe Stemme: „Godt Sigte, Folk, Skyd, naar 3 kan!“ Og snart var Skjoldningen almindelig. 3 store hvidblaa, solbestemte Skyer, blandede med den gulgraa Røg fra Skorstenene, hylede den tætte Krudtrøg sig over hele Balpladsen; man saa kun de skarpe Glimt fra Kanonmundingerne og de springende Granater og Loppene af de østligste Skibes høje Røgninger; der bliver efterhaanden ulidelig varmt ved Batterierne, flere af Folkene gaar barhovedede og nøgne til Bøstet, men altid med Huggert og Pistol hos sig, og det gaar ud over de fremsatte Skades Vækkedrif. Studnene begynder at vikle. Den første, der saares, er Kadet Grev Tramp, som stødte ved Skjoldbords Faldereb paa „Niels Juels“ Dæk; en Granat fra en af „Schwarzenberg“'s Drejekanoner knuste hans højre Ben. Men der kom mere gruppevækkende Scener. Paa „Inland“, som blev værst medtaget, da det stadig laa i Midten, tilintetgjorde en eneste Granat en hel Kanonbesætning; Folkene ved Nabo-kanonerne styrter rædselslagne bort og trykker sig ved at gaa til deres Arbejde paa ny; Batterikommandøren formaner dem til at tage Hævn over deres Kamerater, men det forløsende Ord blev først fundet, da en lille København med et ræst: „Paa'en igen, Ferdinand Ludvigsen!“ løb tilbage til sin Kanon.

Men Fjenden slap ikke billigere. To Gange udrød der Id i „Schwarzenberg“, og hver Gang svarede den tætte Tegethoff paa Vældingen derom kun de Ord: „Gaa sluf den!“ Da for tredje Gang Ilden brød ud, kændt af en Granat i de tørre Sejl og Loo-

vært paa Fregattens Formast, formaaede man dog ikke at slutte den, og da den truede med at brede sig, havde Tegethoff ingen anden Udvej end at vige. Da de danske saa Ilden, stingrede Raabet: „San brænder“, fulgt af et rungende Hurra gennem Larmen, og nu blev Kræfterne anspændt til det allernderste ved Kanonerne, og det under en saadan Sang og Uystighed, at Batterikommandørerne maatte bede om lidt Ro.

Da Fienden altsaa fløede, vilde Suenson forsøge, og her skulde „Inland“ som det hurtigste Skib gøre bedst Nytte, men saa ødelægger en Granat Skibets Styreliner, saa det et Øjeblik ikke Iystrer Ror, og skønt det kun tog Minutter at udbedre Skaden, fik Fienden dog saa meget Forspring, at han slap ind paa neutralt engelsk Territorium, hvor et engelsk Skib laa og passede paa, at intet krigerisk forefaldt.

Nl. 4½ standsedes Skibningen, og idet „Inland“ lagde sig paa Siden af „Niels Juel“, udbragte dets Chef, den djærve og modige Kaptajn Holm, et „Kommandøren leve!“ som besvarede med Hurraraab, rungende af den Begejstring, der fyldte Follene efter den sejrige Kamp. Suenson svarede blot: „Tak, Kaptajn Holm! Vær klar til at slaas igen!“ Det blev der dog ikke Lejlighed til, thi om Natten sejlede Østrigerne bort, og samtidig fik Suenson Chifferdepeche om Baabenhøilen med Befaling til at gaa til Norge. Her blev i Christianssand de døde begravede under stor Deltagelse fra Befolkningen. Vi mistede i alt 1 Officer og 68 Mand saarede og døde, medens Fiendens Tab var 7 Officerer og 123 Mand.

Den 16de Maj kom Eskadren til København, modtaget med Jubel og Begejstring af Befolkningen. Man forstod vel, at Begivenheden lagde ikke noget stort reelt Lod i Bøgtkaalen, men i en Tid, hvor alt var mørke, ejede dette Ulyglint dog en stor løftende Magt.